

NATUURLIJKE BESTRIJDERS EIKENPROCESSIERUPS

Werkgroep Nestkasten Scherpenzeel

Jaarbericht 2024

Uitgave: nummer 4

Scherpenzeel, november 2024

Inleiding:

Werkgroep nestkasten is door enkele inwoners van Scherpenzeel in 2020 ontstaan en probeert de gemeente Scherpenzeel en haar bewoners te helpen bij het bestrijden van eikenprocessierupsen op natuurlijke basis, d.m.v. het plaatsen van nestkasten in en rondom straten waar eikenbomen voorkomen en de kans op aanwezigheid van processierupsen het grootst is, om zo de overlast voor mensen te verminderen.

Deze natuurlijke aanpak van processierupsen heeft ook een natuurlijke werking, zodat er minder tot geen bestrijdingsmiddelen op termijn meer ingezet hoeft te worden. Bestrijdingsmiddelen hebben een schadelijk effect op alle andere voorkomende rupsensoorten. Veelal wordt het middel Xentari hiervoor ingezet, dit verzacht *misschien* de overlast voor de mens, maar vergroot het probleem in de natuur. De natuur raakt alleen maar verder uit balans en op termijn wordt het probleem zelfs alléén maar groter.

Werkgroep nestkasten:

De werkgroep bestaat uit 3 coördinerende personen en beschikt over een whatsappgroep met 17 vrijwilligers, die jaarlijks het onderhoud op zich nemen. Om de **250 nestkasten** elk jaar te schonen en goed te onderhouden zijn deze vrijwilligers hard nodig.

De eikenprocessierups, rups van een nachtvlinder, is in de warme maanden juni en juli actief. 's Nachts gaat de rups in een optocht op zoek gaan naar voedsel: het blad van de eik. Zachte winters en warme zomers leidden de afgelopen jaren geregeld tot een ware rupsenplaag. Sinds 2022 is er sprake van een afname in de overlast. Twee achtereenvolgende koude, natte voorjaren, evenals jarenlange gerichte bestrijding door de gemeente, i.c.m. met een aangepast bermbeheer, zijn hier mede de oorzaak van.

Van preventief bestrijden *naar* opsporen en vernietigen van nesten.

De gemeente Scherpenzeel voert elk jaar volgens een vaste route de preventieve bestrijding uit. Hierdoor wordt de voedselvoorziening voor vogels met jongen ontregeld. De werkgroep zal de gemeente daarom adviseren om dit te overwegen aan te passen. Combinatie van beide is mogelijk. Bij signaleren van nesten, worden de bomen voorzien van een rood-wit waarschuwingslint en worden de nesten weggezoegen.

Nestresultaten 2024:

Helaas is de Natuurwerkdag in samenwerking met de gemeente Scherpenzeel niet doorgegaan. Mede hierdoor heeft de werkgroep de schoonmaakactie zelf georganiseerd en is op zaterdagochtend 19 oktober een groot deel van de nestkasten door vrijwilligers schoongemaakt. Totaal zijn er 250 nestkasten bezocht, schoongemaakt en zo nodig gerepareerd. Zie hieronder de overzichten met behaalde resultaten.

Totaal nestkasten	250	stuks
met mezenest	172	69%
ander vogelnest	9	4%
sub aantal nesten	181	72%
geen nest aanwezig	69	28%
bezet pimpelmees	73	42%
bezet koolmees	99	58%
dubbelnest in kast	3	

Straat / Laan	Nestkasten totaal	Nestkasten bezet	% bezetting	EPR spuiten
Begraafplaats Lambalgen	11	5	45%	ja
Dashorsterweg	20	15	75%	nee
De Kleine Haar	20	19	95%	nee
De Maatjes - Ringbaan	17	10	59%	ja
Het Witte Hek	23	21	91%	nee
Heuvelsekamp	11	5	45%	ja
Industrielaan - 't Zwarteland	13	8	62%	ja
Lambalgerkeerkade	23	20	87%	deels
Oude Barneveldseweg	17	12	71%	ja
Park Scherpenzeel	37	29	78%	nee
Polschesteeg-Jaagpad	21	16	76%	nee
Sportpark-Zwembad	37	21	57%	ja
Eindtotaal	250	181	72%	

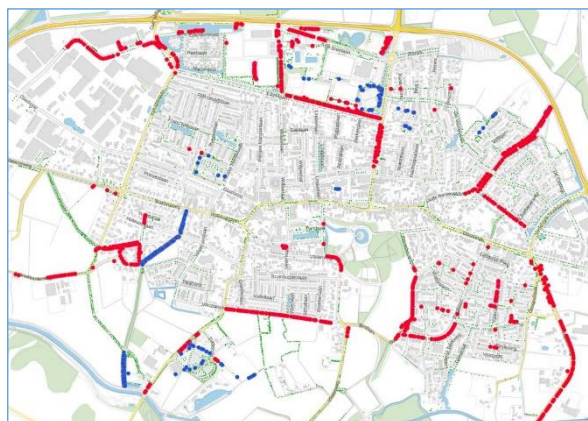
Eind conclusie:

Van totaal **250 nestkasten**, waren 172 kasten bezet door een mezensoort en 9 kasten door een andere vogel, zoals bonte vliegenvanger, boomklever of mus. De onderverdeling tussen de kool- een pimpelmezen waren 99 nesten van de koolmees (58%) en 73 nesten van de pimpelmees (42%).

Wanneer we de nestkastbezetting vergelijken met de straten die **wel of niet preventief zijn gespoten**, komt daaruit een opmerkelijke conclusie. Percentage kastbezetting komt in straten zonder preventief spuiten (83,0%) vele malen hoger uit dan in de straten die wel preventief in het voorjaar worden gespoten (56,5%). Dit is een groot verschil, maar ook wel weer te verklaren, wanneer je aan de voorkant de rupsen aanpakt en daarmee het voedsel voor de vogels in de broedtijd afneemt. Vier straten-lanen hadden een score < 60%.

Binnen de grenzen van Scherpenzeel staan ± 2500 inlandse eiken die gevoelig zijn voor de eikenprocessie rups. Afgelopen jaar zijn er bij de gemeente geen klachten gemeld. De plaagdruk was daarmee wederom lager dan voorgaande jaren. In 2024 heeft de gemeente alléén preventief bestreden. Samen met de gemeente gaan we komend jaar 2025 bespreken, en hopen dat preventief spuiten verder wordt afgebouwd.

Tevens zou mooi zijn als de gemeente alle 'groene werkgroepen' met elkaar weet te verbinden, dit komt de algemene biodiversiteit in Scherpenzeel zeker ten goede. Door deze verbinding krijgt men een bredere aanpak van biodiversiteitsherstel met mogelijkheden om nieuwe ideeën nog verder uit te rollen!

Bij deze willen wij een ieder bedanken, die zich heeft ingezet aan biodiversiteitsherstel in Scherpenzeel.

Met gevleugelde groet,

Margriet Vink, Gerrit van de Haar & Henk de Leeuw | U kunt ons bereiken via email: info@margrietvink.nl